

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YAŞLI AYRIMCILIĞINA İLİŞKİN TUTUMLARININ BELİRLENMESİ

EVALUATION OF THE ATTITUDES OF UNIVERSITY STUDENTS TOWARDS AGEISM

Zahide GENÇTÜRK*

* Dr. Öğr. Üyesi, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Isparta Meslek Yüksekokul, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, zahidegencturk@isparta.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-2209-4357>

ÖZ

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi ve değerlendirilmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında eğitim ve öğretime devam eden 498 üniversite öğrencisine ulaşılmıştır. Verilerin toplanmasında sosyo-demografik bilgilerinin ölçüldüğü veri formu ile Vefikuluçay (2008) tarafından geliştirilmiş olan Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ) kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda üniversite öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği toplam puan ortalaması 56,07 olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin cinsiyeti, yaşlı birey ile aynı evde yaşama durumu ve büyük ebeveynlerin kiminle yaşadığı ile ölçek puanları arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı ayrımcılığı, Yaşlı birey, Tutum.

Jel Kodları: J10, J19.

ABSTRACT

The objective of this study is to determine and evaluate the attitudes of university students towards ageism. 498 university students who are in active education participated to the study. A data form evaluating the socio-demographic information and Ageism Attitude Scale (AAS) of by Vefikuluçay (2008) were used to gather data. Research results showed that the AAS total mean score of the university students is 56,07. Significant differences have been identified between scale scores and the gender of the students, living together with an elderly individual and with whom the grandparents live.

Keywords: Ageism, Elder individual, Attitude.

Jel Codes: J10, J19.

1. GİRİŞ

Yaşlılık, yaşam seyrinin sonuna denk gelen gelişimsel bir süreç olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle yaşlılıkla ilgili pek çok varsayım ve önyargı söz konusudur. Yaşlılık ile ilgili geliştirilen söz konusu önyargılar, varsayımlar ve inançlar bir anlamda yaşlanmayı şekillendirmektedir. Dolayısıyla yaşlanma süreci yaşamın sonunda tek tip bir aşama olarak görülmekte, yaşlanma sürecinde bireyler arasındaki farklılıklar yok sayılmakta, genelleştirilmekte ve yaşlılık basmakalıp bir şekilde ele alınmaktadır. Yaşlanmanın ve yaşlı insanların bu şekilde basmakalıp olarak değerlendirilmesi yaşlı ayrımcılığını ortaya çıkarmaktadır (Ayalon ve Tesch-Römer, 2018a: 1).

Yaşlı ayrımcılığı, kısaca bir kişinin sadece yaşına bağlı olarak olumsuz tutumlara, davranışlara ve ayrımcılığa maruz kalması şeklinde tanımlanabilmektedir (Palmore, 1999: 3; Greenberg vd., 2002: 27; Montepare ve Zebrowitz, 2002: 77; Iversen vd., 2009: 4). Aynı zamanda yaşlı bireylere yönelik önyargı, ayrımcılık ve reddetme yaşlı ayrımcılığını ifade edilmektedir. Özellikle belli bir yaş grubunun mensuplarına istenmeyen, uygun olmayan olumsuz davranışların sergilenmesidir (Palmore, 1999: 4). Diğer bir ifade ile yaşlı ayrımcılığı, popüler kuşak farkı kavramında kastedilen kişisel yaşam tecrübelerini ifade etmektedir. Genç ve orta yaşlıların yaşlılıkla özdeşleştirdikleri hastalık, güçsüzlük ve ölüme karşı hissettikleri olumsuz duyguları yansıtmaları yaşlı ayrımcılığını oluşturmaktadır (Ropbert ve Butler, 1969: 243).

Yaşlı ayrımcılığı geniş bir kavram olup, yaşlı istismarını, yaşlılara yönelik tutumları, inanışları, mevzuatı, kurumsal ve sosyal yapıyı içeren konuları da kapsamaktadır. Bu anlamda yaşlı ayrımcılığı bireylerin yaşlarından dolayı olumsuz tutum ve davranışlar ile dezavantajlı duruma getirilmesi, sosyo-kültürel ve kurumsal bağlamda ayrımcılığa maruz kalması ya da yaşlı istismarına izin verilmesi şeklinde ortaya çıkabilmektedir (Heuvel, 2012: 294). Başka bir ifade ile yaşlı ayrımcılığı, bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde uygulanabildiği gibi mikro düzeyde; yani bireysel önyargı ve davranışlarda, mezo düzeyde; kişinin sahip olduğu sosyal ilişkilerinde ve makro düzeyde; kurumsal, kültürel ve toplumsal boyutta yaşanabilmektedir. Aynı zamanda bilişsel, duygusal ve davranışsal olarak olumlu ve olumsuz yönde yaşlı ayrımcılığı söz konusu olabilmektedir (Iversen vd., 2009: 15).

Yaşlı ayrımcılığını oluşturan olumlu ve olumsuz tutumların temelinde yaşlılara yönelik inançlar bulunmaktadır. Bu anlamda yaşlı bireylerin nezaketli, tecrübeli ve bilge olduklarına, güven verdiklerine, deneyim ve yaşlarından aldıkları politik güçlerinin olduğuna, sevgi ve mutluluk aktardıklarına inanan bireyler olumlu tutum göstermektedir. Tam tersi yaşlı bireylerin hasta ve sakat olduklarına, mental yeteneklerinin azaldığına, unutkan ve huysuz olduklarına, bağımlı, güçsüz, çaresiz bir çocuk gibi davrandıklarına, gençliğin güzel, yaşlılığın ise kişiyi çirkinleştirdiğine inan bireyler ise olumsuz tutum göstermektedir (Palmore, 1999: 3-4, 34).

Toplumda yaşlı ayrımcılığının yaşanmasına ve olumsuz tutumların oluşmasına yol açan çeşitli etkenler bulunmaktadır. Bu etkenlerin başında yaşlı bireylerin toplumdaki yerinin zaman içerisinde değişmesi gelmektedir. Aynı zamanda aile içinde de eğitim düzeyinin artması, kültür ve bilgi aktarıcısı olan yaşlı bireylerin konumunu değiştirmektedir. Kentleşme, geniş ailenin küçülmesi ve çekirdek aileye geçiş ile birlikte aile bağları zayıflamakta ve artık gençler büyük ebeveynlerini daha az aramaktadır. Emeklilik sonrası yaşlı bireyler ekonomik olarak eski güçlerini kaybetmekte ve teknolojik gelişmeler yaşlı bireylerin iş becerilerini işlevsizleştirmektedir. Dolayısıyla yaşlı bireylerin çalışma yaşamından ayrılma, gelir kaybı, çekirdek aileye geçiş ve bilgelik rollerinin kaybı gibi nedenler ile statüleri değişmektedir. Tüm bu değişiklikler yaşlı bireylerin toplumda işe yaramayan, yük olan bireyler olarak algılanmasına neden olabilmektedir (Palmore, 1999: 7; Cuddy ve Fiske, 2002: 13-14; Akdemir vd., 2007: 216; Buz, 2015: 270). Ayrıca gençlerin yaşlılara bakınca ölüm, hastalık, sakatlık gibi korkular yaşamaları yaşlı ayrımcılığının oluşma riskini arttırmaktadır (Greenberg vd., 2002: 37; Çilingiroğlu ve Demirel, 2004: 225).

Yaşlı bireylerin, yaşlı ayrımcılığı ile ilgili olumsuz tutumlara maruz kalması onların benlik algısını azaltarak hastalık ve sakatlık gibi durumları daha uzun yaşamalarına sebep olabilmekte (Levy vd., 2012: 2; Chang vd., 2020; Officer vd., 2020: 1), aynı zamanda zihinsel aktivitelerini de olumsuz etkileyebilmektedir (Zuber vd., 2017). Toplumsal olarak yaşlı ayrımcılığı yaşlı bireylerin yaşamsal fırsat alanlarının sınırlandırılmasına yol açmaktadır. Toplumsal normlar yaşlı bireyleri belirli kalıplar içinde yaşamaya zorlamakta

ve tersi durumda onlara karşı olumsuz tutum ve davranışlar sergilenebilmektedir. Bunun dışında yaşlı bireyler daha ciddi yaşlı ayrımcılığına da maruz kalabilmekte ve sadece yaşları nedeniyle işgücü piyasasından, konuttan, sosyal ilişkilerden dışlanarak sosyal izolasyon yaşayabilmektedir (Ayalon ve Tesch-Römer, 2018b; Palmore, 1999: 107). Yaşlı ayrımcılığı aynı zamanda yaşlı bireylere yönelik sosyal politikaların geliştirilmesinde de engel teşkil edebilmektedir. Bu anlamda yaşlanma ile başlayan her türlü sorunun özellikle de sağlık ve bakım sorunlarının çözümleri konusunda sağlanacak olanakların yetersiz kalması söz konusu olabilmektedir (Officer ve de la Fuente-Núñez, 2018: 295).

Yaşlı ayrımcılığı, yaşlı bireylerden farklı olarak gençleri de etkilemektedir. İlk olarak yaşlı dolayısıyla önyargılardan dolayı yaşlı bireyler ile iletişimin kesilmesi ve dışlanması gençlerin, onların bilgeliğini ve rehberliğini kaybetmesi anlamına gelebilmektedir. İkincisi gençlerde yaşlılık ve ölümlle ilgili mantıksız korkular geliştirebilmektedir. Üçüncüsü yaşlılar ile kurulacak duygusal bağ ve onlardan alınacak destek azalabilmektedir (Palmore, 1999: 107). Bu anlamda toplumun, yaşlılık ve kendi yaşlanma süreçleri ile ilgili korkularıyla yüzleşmesi, yaşlıları önyargısız olarak sadece birey olarak görmesi, onlara yönelik olumlu tutum ve davranışları teşvik etmesi, yaşlıların bilgeliğine ve rehberliğine değer vermesi aynı zamanda gençlerin de yaşlılara karşı olumlu tutum ve davranışlar geliştirmelerini sağlayabilecektir (Greenberg, 2002: 45).

Gençlerin yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumlarının öğrenilmesi ve bu konuda farkındalık geliştirilmesi, yaşlıların yaşamlarının daha iyi bir konuma getirilmesine destek olabilecektir. Dolayısıyla araştırmalar yoluyla sağlık ve sosyal hizmetlerin daha iyi duruma getirilmesi, yaşlı bireylerin ekonomik olarak güçlü olması, bağımsız yaşamlarının sağlanması, toplumun ve gençlerin önyargılarının ortadan kaldırılması daha etkili sosyal politika uygulamalarının gerçekleştirilmesini sağlayabilecektir (Butler, 1980: 8).

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu anlamda elde edilecek bulguların yaşlı bireylere ilişkin tutumların belirlenmesi ile sunulacak hizmetin niteliğinin artırılması ve uygulanacak politikalara yön vermesi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

2. LİTERATÜR

Literatürde üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumlarını araştıran pek çok araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmaların genellikle üniversitelerin sağlıkla ilgili bölümlerinde okuyan öğrencileri kapsadığı görülmektedir (Moyle, 2003; Lin vd., 2010; Yılmaz ve Özkan, 2010; Vefikulucay Yılmaz ve Terzioğlu, 2011; Karadağ vd., 2012; Runkawatt vd., 2013; Canlı Özer ve Terkeş, 2014; Danış vd., 2015; Tabari vd., 2015; Ünsar vd., 2015; Ayaz Alkaya ve Birimoğlu Okuyan, 2017; Demiralay ve Dal Yılmaz, 2017; Köse Tosunöz ve Güngör, 2021; Pekesen vd., 2021). Araştırmaların bazıları ise üniversitelerin muhtelif bölümlerinde okuyan öğrenciler ile gerçekleştirilmiş olup diğer bir kısmı da sağlık ve diğer bölümlerde okuyan öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının karşılaştırılmasını içermektedir (Karlin vd., 2008; Bayraktar vd., 2015; Uçun vd., 2015; Çınar vd., 2018; Kalınkara vd., 2019; Gutiérrez ve Mayordomo, 2019; Atasoy, 2020).

Çalışmaların büyük çoğunluğunda üniversite öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür (Hweidi ve Al-Obeisat, 2006; Lin ve Bryant, 2009; Soyuer vd., 2010; Altay ve Aydın, 2015; Yazıcı vd., 2015; Dalcalı vd., 2018; Yardımcı Gürel, 2019; Bozdoğan Yeşilot vd., 2020; Düzenli ve Türkleş, 2020; Koca vd., 2020; Güzel, 2021). Bu araştırmalardaki sonuç doğrultusunda Türk toplumunda yaşlıların hala sevilen ve saygı duyulan aile büyükleri olarak algılandığı belirtilmektedir (Güven vd., 2012: 102; Canlı

Özer ve Terkeş, 2014; Güzel, 2021). Üniversite öğrencilerinin yaşlılara yönelik tutumlarının olumsuz olduğunu gösteren çalışmalarda bulunmaktadır (Zhou, 2007; Köse vd., 2015; Mohammed ve Omar, 2019; Lopez vd., 2020).

Literatürde kız öğrencilerin yaşlılara yönelik olumlu tutumunun daha yüksek olduğunu gösteren çalışmalar (Allan ve Johnson, 2008; Güven vd., 2012; Boz vd., 2017; Keskin vd., 2019; Kurtkapan, 2019; Temiz ve Öztürk, 2019; Bahçecioğlu Turan vd., 2021) olduğu gibi yaşlılara yönelik tutumda cinsiyet açısından farklılık olmadığını gösteren çalışmalarda bulunmaktadır (Soyuer vd., 2010; Yazıcı, 2015; Demir Dikmen ve Baltacı Yıldız, 2022).

Gençlerin, yaşlı bireyler ile görüşmeleri ve nitelikli iletişim kurabilmelerinin yaşlıya yönelik tutumu olumlu etkilediği (Schwartz ve Simmons, 2001; Voogt vd., 2008; Bousfield ve Hutchison, 2010; Daşbaş ve Kesen, 2015; Barnett ve Adams, 2018) aynı zamanda yaşlı ile aynı evde yaşama deneyiminin de olumlu tutum oluşturduğu belirtilmektedir (Özdemir ve Bilgili, 2016; Kolcu ve Kalımdemirtaş Küçük, 2017; Çınar vd., 2018; Choolayil ve Putran, 2020; Demir vd., 2022). Diğer taraftan yaşlı ile aynı evde yaşamının, yaşlıya yönelik tutumda etkili olmadığını gösteren çalışmalarda bulunmaktadır (Ceylan ve Öksüz, 2015; İşcan Ayyıldız ve Evcimen, 2018; Kaplan vd., 2021).

Doğum yeri ve uzun süre yaşadığı yer köy/kasaba gibi kırsal bölge olan öğrencilerin yaşlıya yönelik tutumunun daha olumlu olduğu görülürken (Yılmaz ve Özkan, 2010; Karabekiroğlu vd., 2021) şehirde yaşayan öğrencilerin yaşlıya yönelik tutumunun olumlu olduğunu gösteren çalışma da bulunmaktadır (Çamur Duyan vd., 2016). Aynı zamanda yaşanan yerin yaşlıya yönelik tutumu etkilemediğini belirten çalışmalarda mevcuttur (Karadağ vd., 2012; Başer ve Cingil, 2019; Sönmez vd., 2022). Literatürde ayrıca öğrencilerin aile yapısının yaşlıya yönelik tutumu etkilemediğini gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Adıbelli vd., 2003; Can vd., 2019; Yardımcı Gürel, 2019; Aydın, 2022).

Yaşlılara yönelik olumlu tutumun gelişmesinde eğitim ve bilgi düzeyinin önemini belirten çalışmalar da bulunmaktadır (Sum vd., 2016; Lytle ve Levy, 2017; Goriup ve Lahe, 2018; Leedah vd., 2020; Lytle vd., 2020). İlgili literatür incelendiğinde 2 temel hipotez belirlenmiştir. Bunlar:

H_{A1}: Yaşlı ayrımcılığı tutum boyutlarının [(i) yaşlının yaşamını sınırlama; (ii) yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık; (iii) yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık], öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine [(a) cinsiyet; (b) doğum yeri; (c) en uzun yaşanan yer; (d) aile tipi; (e) annenin eğitim durumu; (f) babanın eğitim durumu; (g) yaşlı birey ile aynı evde yaşama durumu; (h) puanlarının büyük ebeveynlerinin kiminle yaşadığı durumu; (I) ebeveynler yaşlanınca bakım tercihleri durumu] göre anlamlı bir fark bulunmaktadır.

H_{A2}: Yaşlı ayrımcılığı tutumunun, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine [(a) cinsiyet; (b) doğum yeri; (c) en uzun yaşanan yer; (d) aile tipi; (e) annenin eğitim durumu; (f) babanın eğitim durumu; (g) yaşlı birey ile aynı evde yaşama durumu; (h) puanlarının büyük ebeveynlerinin kiminle yaşadığı durumu; (I) ebeveynler yaşlanınca bakım tercihleri durumu] göre anlamlı bir fark bulunmaktadır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, 2021-22 eğitim-öğretim yılı güz dönemi Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Isparta Meslek Yüksekokulunda eğitime devam eden öğrencilerden oluşturmaktadır. Örneklem sayısı 5991 olduğundan dolayı ulaşılması gereken anket 362'dir (Şahin, 2012: 127; Arıkan, 2013: 89).

Örnekleme ise tesadüfi örnekleme yöntemi ile gönüllülük esası doğrultusunda araştırmaya katılmayı kabul eden 509 öğrenci ile gerçekleştirilmiş olup 498 anket analize dahil edilmiştir.

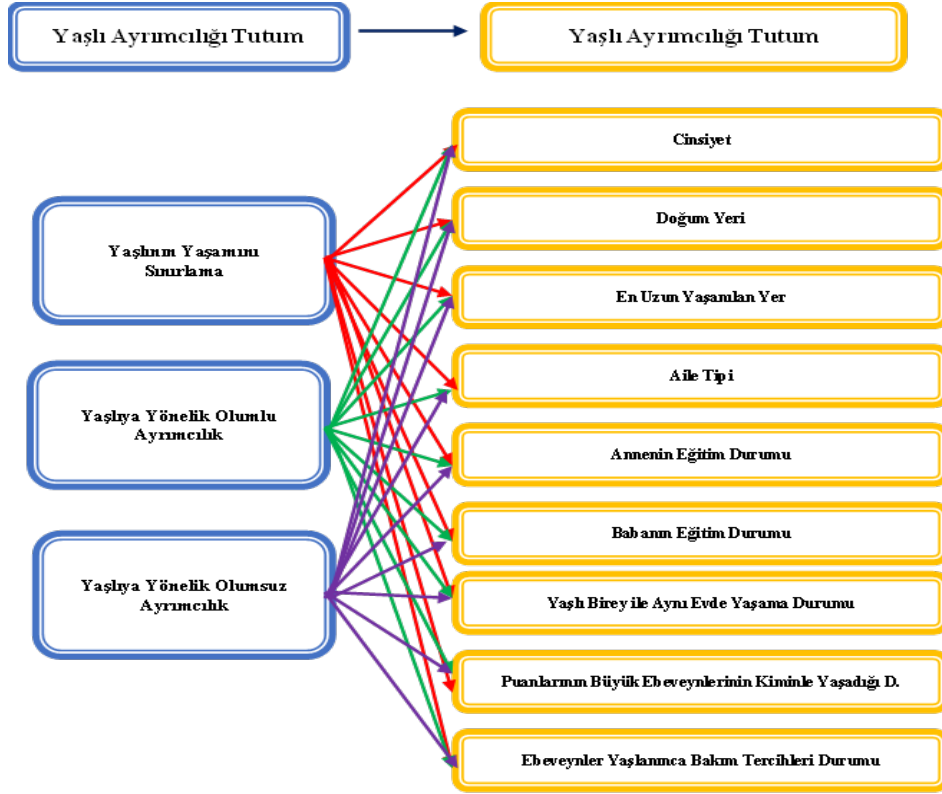
3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak için ilk olarak üniversite öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerini değerlendirmeye yönelik yapılan literatür çalışması dahilinde (Karabekiroğlu vd., 2021; Vefikuluçay, 2008; Yılmaz ve Özkan, 2010; Yazıcı vd., 2015) , cinsiyet, aile tipi, doğum yeri, en uzun yaşanan yer, annenin ve babanın eğitim durumları, yaşlı bireyle aynı ev de yaşama durumu, büyük ebeveynlerin kiminle yaşadığı, ebeveynler yaşlanınca bakım tercihleri gibi 9 sorudan oluşan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. İkinci olarak üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi için “Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ)” kullanılmıştır.

“Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ)” Vefikuluçay (2008) tarafından geliştirilmiştir. YATÖ 23 maddeden oluşan 5’li Likert tipi ölçektir. YATÖ’nin değerlendirmesinde olumlu ve olumsuz tutum maddeler bulunmaktadır. Yaşlıya yönelik olumlu tutum maddelerinde puanlama tamamen katılmıyorum “1”, katılmıyorum “2”, kararsız “3”, katılıyorum “4”, tamamen katılıyorum “5” puan olarak belirlenirken, yaşlının yaşamını sınırlama ve yaşlıya yönelik olumsuz tutum maddelerinde ise olumlu maddelerin tersi şeklinde puanlama yapılmaktadır. Dolayısıyla ölçekten alınması mümkün olan maksimum puan “115”, minimum puan ise “23”dir. Ölçek üç alt boyuttan oluşmakta olup yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutundan alınabilecek en yüksek “40”, en düşük “8” puan, yaşlının yaşamını sınırlama alt boyutundan alınabilecek en yüksek “45”, en düşük “9” puan ve yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık alt boyutundan alınabilecek en yüksek “30”, en düşük “6” puandır. Ölçeğin tümünden alınan puanların yüksek olması yaşlı bireylere yönelik tutumun olumlu olduğunu göstermektedir.

3.3. Araştırma Modeli

Şekil 1’de araştırmanın amacı, önemi, kapsamı ve sınırlılıkları temelinde oluşturulan araştırma modeli gösterilmektedir.

Şekil 1: Araştırma Modeli

3.4. Araştırmanın Etik Boyutu

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Komitesi'nden E-96714346-050.99-58025 sayılı ve 22.11.2021 tarihli etik kurul onayı alınarak araştırma uygulanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS v26.0 programı kullanılmıştır. Çalışmada geçerlilik ve güvenilirlik analizleri (güvenirlik analizi, doğrulayıcı faktör analizi, açıklayıcı faktör analizi), tanımlayıcı analizler (standart sapma, frekans, ortalama,) ve istatistik analizler (normallik testi, bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi (One-way ANOVA)) yapılmıştır.

4. BULGULAR

4.1. Geçerlilik ve Güvenirlik Analizleri

Geçerlilik ve güvenilirlik ölçmede kullanılan önemli kavramlardır. Geçerlilik, ölçümü yapılan konu ile alakalı bir kavramı ifade ederken güvenilirlik ölçümdeki hatalar ile alakalı kavramdır (Can, 2017: 387). Başka bir ifade ile geçerlilik, testte ölçülmek istenilen özelliğin ne derece doğru ölçüldüğünü belirtmektedir (Büyüköztürk, 2007: 167). Yapısal geçerliliğin test edilmesi için yaşlı ayrımcılığına açıklayıcı (AFA) ve doğrulayıcı (DFA) faktör analizleri uygulanmıştır. Tablo 1'de Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeğine ait AFA'nın sonuçları yer almaktadır.

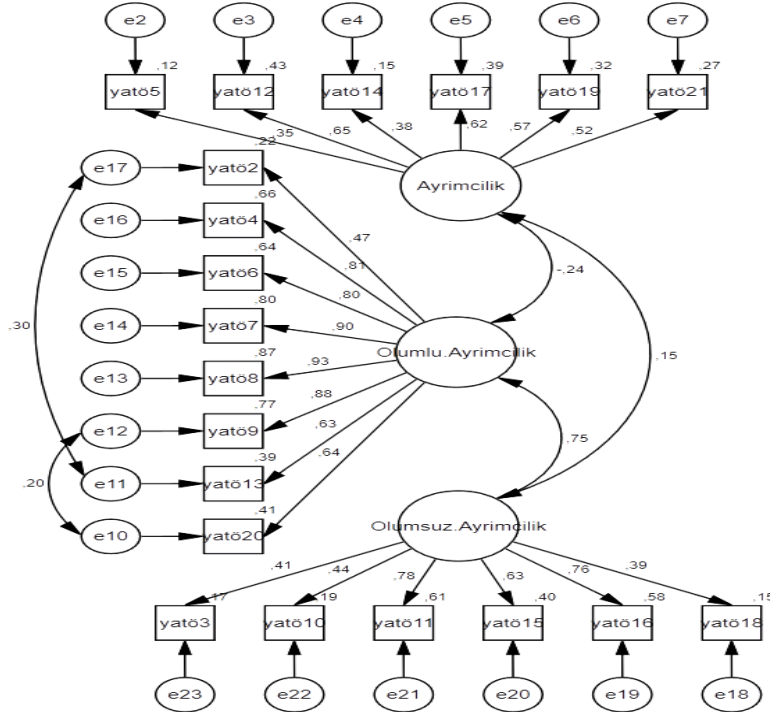
Tablo 1: Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeğine Ait Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Değişkenler	Madde Sayısı	Faktör Yükü Aralıkları	Toplam Öz Değer	Faktörlerin Varyansa Katkısı (%)	Güvenirlik Katsayı Değeri (α)
Yaşlılığın Yaşamını Sınırlama	6 madde	0,401-0,681	6,747	33,733	0,678
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	8 madde	0,544-0,895	2,787	13,937	0,921
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	6 madde	0,405-0,704	1,125	5,626	0,746
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	20 madde	0,401-0,895	-	53,296	0,865

KMO Değeri: **0,915**; Ki-Kare Değeri (X^2): **4632,341**; sd: **190**; p: **0.000**

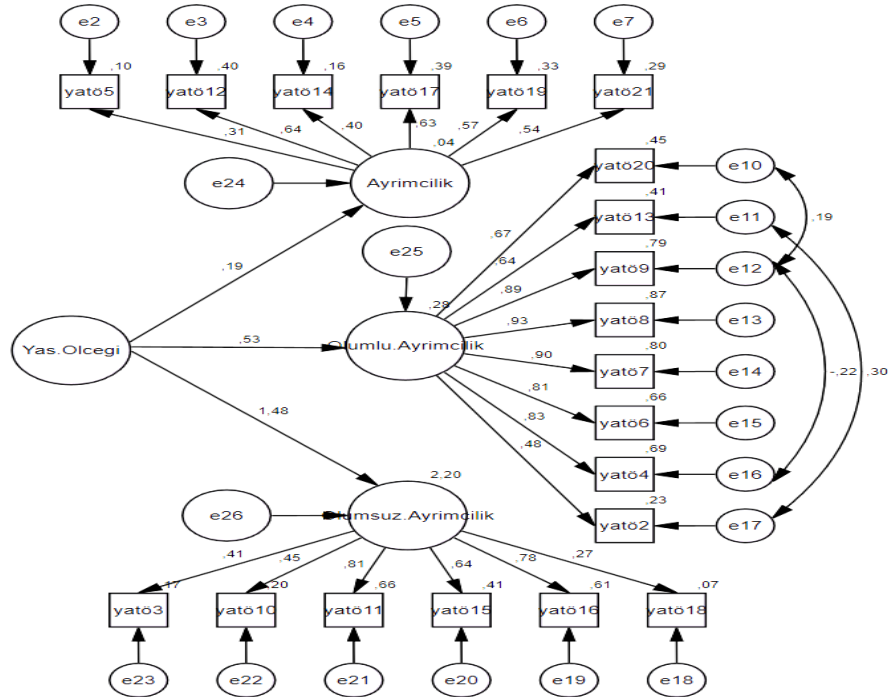
AFA sonucunda, yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği 20 madde ve üç boyuta dönüşerek varyansın %53,296'sını açıkladığı tespit edilmiştir (KMO Değeri: 0,915; X^2 : 4632,341; sd: 190; p: 0.000). Yaşlılığın yaşamını sınırlama boyutuna ait 3 maddenin faktör yükü değeri 0,32'dan düşük çıktığı için analize alınmamıştır. Ölçeğin diğer ifadelerine ait faktör yükleri 0,32'dan yüksek çıkmıştır. Yaşlılığın yaşamını sınırlamaya ait 6 maddenin faktör yükleri "0,401-0,681" arasında, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılığa ait 8 maddenin faktör yükleri "0,544-0,895" arasında, yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılığa ait 6 maddenin faktör yükleri "0,405-0,704" arasında değerler almıştır. Yaşlı ayrımcılığı tutumu ölçeğine ait 20 maddenin faktör yükleri "0,401-0,895" arasında değerler almaktadır. Bu ölçeğe ait güvenilirlik katsayı değerleri 0,865 (n: 498 için $\alpha=0.865$ ve k=20) olarak elde edilmiştir. AFA'dan sonra AMOS v24 programı ile ölçeğe birinci düzey ve ikinci düzey DFA uygulanmıştır. Yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğine ait birinci düzey DFA Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2: Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeğine Ait Birinci Düzey Doğrulamalı Faktör

Şekil 1’de görüldüğü üzere yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğine birinci seviye doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Uygulanan bu analizin kabul edilebilir değerler içinde yer alması için üç aşamalı bir model geliştirilmiştir. Birinci modelin değerleri ($X_{227}=1124,443$; $X^2/sd=4,953$; $p \leq 0,05$; $GFI=0,823$; $AGFI=0,784$; $CFI=0,822$; $RMSEA=0,089$; $SRMR=0,1448$) kabul edilebilir değerlerin altında çıkmıştır. İkinci modelde yaşının yaşamını sınırlamadaki “yatö1 (0,292), yatö22 (0,090) ve yatö23 (-0,230)” sorular çıkarılmıştır (faktör yükü değerleri 0,32’in altında olduğu için). Bu modelin değerleri ($X_{167}=587,268$; $X^2/sd=3,517$; $p \leq 0,05$; $GFI=0,887$; $AGFI=0,858$; $CFI=0,907$; $RMSEA=0,071$; $SRMR=0,0772$) kabul edilebilir değerlerin altında çıkmıştır. Üçüncü modelde ise yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık ifadelerinden yatö2 ve yatö13 ile yatö9 ve yatö20 ifadeleri arasında korelasyon kurulmuştur. Bu modelin değerleri ($X_{165}=526,425$; $X^2/sd=3,190$; $p \leq 0,05$; $GFI=0,899$; $AGFI=0,871$; $CFI=0,920$; $RMSEA=0,066$; $SRMR=0,0760$) iyi uyum ve kabul edilebilir değerler içinde çıkmıştır. Ölçeğin bu değerlerine göre yaşlı ayrımcılığı tutumunun 3 faktörden oluştuğu kabul edilmiştir. Yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğine ait ikinci düzey DFA Şekil 3’te gösterilmiştir.

Şekil 3: Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeğine Ait İkinci Düzey Doğrulayıcı Faktör Analizi

Şekil 2’de görüldüğü üzere yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğine ikinci seviye doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Uygulanan bu analizin iki aşamalı bir model geliştirilerek kabul edilebilir değerler içinde yer alması sağlanmıştır. Birinci modelin değerleri ($X_{166}=579,867$; $X^2/sd=3,493$; $p \leq 0,05$; $GFI=0,893$; $AGFI=0,864$; $CFI=0,908$; $RMSEA=0,071$; $SRMR=0,0996$) kabul edilebilir değerlerin altında çıkmıştır. İkinci modelde yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık ifadelerinden yatö4 ve yatö9 ifadeleri arasında korelasyon kurulmuştur. Bu modelin değerleri ($X_{165}=562,920$; $X^2/sd=3,412$; $p \leq 0,05$; $GFI=0,896$; $AGFI=0,868$; $CFI=0,912$; $RMSEA=0,070$; $SRMR=0,0995$) iyi uyum ve kabul edilebilir değerler içinde çıkmıştır. Ölçeğin bu değerlerine göre yaşlı ayrımcılığı tutumunun 3 faktörden oluştuğu kabul edilmiştir. Yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğine ait doğrulayıcı faktör analizi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeğine Ait Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Değişkenler	Madde Sayısı	Faktör Yüğü Aralıkları	CR	AVE	MSV	ASV
Yaşlının Yaşamını Sınırlama	6 madde	0,348-0,653	0,69	0,28	0,04	0,04
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	8 madde	0,483-0,930	0,92	0,60	0,56	0,30
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	6 madde	0,394-0,783	0,75	0,35	0,56	0,30
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	20 madde	0,348-0,930	0,93	0,43	-	-

Yakınsak geçerlilik için, bir ölçeğe ilişkin tüm CR değerlerinin AVE değerlerinden ve AVE değerinin de 0,5'ten büyük olması uygun görülmektedir (Yaşlıoğlu,2017). Buna göre Tablo 2'de ölçeğin ve alt boyutlarının CR değerlerinin ölçeğe ilişkin AVE değerlerinden büyük olduğu görülmektedir. Ölçek ve alt boyutlarının AVE değerlerine göre yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık 0,60 alt boyutunun AVE değeri 0,5'ten büyüktür. Yaşlının yaşamını sınırlama 0,28, yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık 0,35, alt boyutları ve yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeğinin 0,43 AVE değerleri 0,5'ten küçüktür. Fakat ortalama açıklanan varyans değerinin diğer güvenilirlik değerlerinin yeterli olması durumunda 0,5'in altındaki değerlerin de kabul görebileceği belirtilmektedir (Fornell ve Larcker, 1981). Dolayısıyla CR değerleri yaşlının yaşamını sınırlama alt boyutu için 0,69, yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık alt boyutlu için 0,75 ve yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği için 0,93 olarak tespit edilmiştir. Bu durumda ölçeğin yeterli geçerlilik şartlarını sağladığı kabul edilmiştir.

Tablo 3: Korelasyon Analizi

Değişkenler	YATÖ	YYS	YYO	YYOA
YATÖ	1			
YYS	0,203**	1		
YYO	0,797**	-,0207**	1	
YYOA	0,822**	0,115*	0,582**	1

**p ≤ 0,01 *p ≤ 0,05

(YAT: Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği; YYS: Yaşlının Yaşamını Sınırlama; YYO: Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık; YYOA: Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık)

Ölçekler ve boyutlar arasındaki ilişki durumu ve derecesini belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonuçları Tablo 3'te görülmektedir. Yaşlının Yaşamını Sınırlama ile Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği arasında ($r= 0,203$, $p \leq 0,001$) zayıf düzeyde pozitif ilişki, Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık ile Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği arasında ($r= 0,797$, $p \leq 0,001$) yüksek düzeyde pozitif ilişki, Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık ile Yaşlının Yaşamını Sınırlama arasında ($r= -0,207$, $p \leq 0,001$) negatif yönlü zayıf düzeyde ilişki, Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık ile Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği arasında ($r= 0,822$, $p \leq 0,001$) yüksek düzeyde pozitif ilişki, Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık ile Yaşlının Yaşamını Sınırlama arasında ($r= 0,115$, $p \leq 0,005$) düşük düzeyde pozitif ilişki, Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık ile Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık arasında ($r= 0,582$, $p \leq 0,001$) orta düzeyde pozitif ilişki tespit edilmiştir.

4.2. Tanımlayıcı Analizler

Üniversite öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine ait tanımlayıcı analizler Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4: Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre Dağılımı

Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	234	47,0
	Erkek	264	53,0
Doğduğu yer	İl	273	54,8
	İlçe	200	40,2
	Köy	25	5,0
En uzun yaşanılan yer	İl	241	48,4
	İlçe	193	38,8
	Köy	64	12,8
Aile tipi	Çekirdek aile	374	75,1
	Geniş aile	124	24,9
Annenin eğitim durumu	Okur yazar değil	12	2,4
	İlkokul mezunu	212	42,6
	Ortaokul	144	28,9
	Lise	107	21,5
	Yüksekokul/üniversite	23	4,6
Babanın eğitim durumu	Okur yazar değil	7	1,4
	İlkokul mezunu	163	32,7
	Ortaokul	152	30,5
	Lise	139	27,9
	Yüksekokul/üniversite	37	7,4
Yaşlı birey ile aynı evde yaşama durumu	Evet	274	55,0
	Hayır	224	45,0
Büyük ebeveynlerin kiminle yaşadığı	Benim ailemle	50	10,0
	Yakın akrabamla	88	17,7
	Kendi evinde tek	279	56,0
	Huzurevinde	10	2,0
	Kendi evinde bakıcı ile	71	14,3
Ebeveynler yaşlanınca bakım tercihleri	Kendi evimde	427	85,7
	Huzurevinde	9	1,8
	Kendi evinde bakıcıyla	56	11,2
	Diğer	6	1,3

Tablo 4’de analiz sonucuna göre bireylerin demografik özellikleri incelendiğinde %53,2’si erkeklerden oluştuğu, %54,8’i ilde doğduğu, %48,4’ü yaşamının büyük bir kısmını ilde geçirdiği, %75,1’i çekirdek aile tipine sahip olduğu, %42,6’sı annesi ilkokul mezunu olduğu, %32,7’si babası ilkokul mezunu olduğu, %55’nin şimdiye kadar yaşlı birey ile aynı evde yaşadığı, %56’sının büyükanne ve büyük babası kendi evinde tek yaşadığı, %85,7’si ileride Ebeveynler yaşlanınca bakıma ihtiyacı olursa kendi evinde bir bakım seçeneğini tercih edeceği sonucuna varılmıştır.

Tablo 5: Ölçek Puanının Betimsel İstatistikleri

Değişkenler	n	Min	Max	T. Değer	Ort.	ss
Yaşlılığın Yaşamını Sınırlama	498	6	26	5358	10,7590	3,49218
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	498	8	40	13827	27,7651	8,57087
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	498	6	30	8740	17,5502	5,07712
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	498	20	88	27925	56,0743	12,81977

Tablo 5’de analiz sonucuna göre yaşlılığın yaşamını sınırlama puan ortalaması 10,75 ($\pm 3,49$) yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık puan ortalaması 27,76 ($\pm 8,57$) yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık puan ortalaması 17,55 ($\pm 5,07$) ve yaşlı ayrımcılığı tutumu puan ortalaması 56,07 ($\pm 12,82$) olarak elde edilmiştir.

4.3. İstatistik Analizler

Üniversite öğrencilerinin sosyo-demografik özellikleri ile yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği ve boyutları arasındaki istatistik analizlerin yapılabilmesi için ilk olarak normallik testinin yapılması gerekmektedir. Çalışmada ölçek puanlarının normal dağılıma uygunluğunun belirlenmesi için önce ölçek puanları hesaplanmış daha sonra basıklık ve çarpıklık katsayıları incelenmiştir. Ölçeklerden elde edilen basıklık ve çarpıklık değerlerinin normal dağılım göstermesi için +3 ile -3 arasında olması yeterli bulunmaktadır (Hopkins ve Weeks, 1990; Groeneveld ve Meeden, 1984; De Carlo, 1997; Moors, 1986).

Tablo 6: Yaşlı Ayrımcılığı Tutumu & Boyutlarının Basıklık ve Çarpıklık Değerleri ile Normallik Testi

Değişkenler	n	T. Değer	Ort.	Çarpıklık	Basıklık
Yaşlılığın Yaşamını Sınırlama	498	792	1,5904	1,348	0,109
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	498	1800	3,6145	-0,869	0,109
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	498	1463	2,9378	-0,394	0,109

Tablo 6’da Ölçekten elde edilen değerler incelendiğinde puanların her birinin basıklık ve çarpıklık katsayılarının -3 ile +3 arasında yer aldığı görülmektedir. Bu sonuca göre ölçeğin ve ölçeğe ait boyutların puanların normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ölçek ve ölçeğe ait boyutların puanları normal dağılım gösterdiği için çalışmada parametrik test teknikleri uygulanmıştır. Ölçek puanının sosyo-demografik değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi için bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Tablo 7: Yaşlı Ayrımcılığı Tutumu & Boyutlarının Cinsiyet Açısından

Değişkenler	n	Ort.	ss	t	df	p	
Yaşlılığın Yaşamını Sınırlama	Kadın	234	1,5556	,72295	-1,018	496	,309
	Erkek	264	1,6212	,71412			
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	Kadın	234	3,7521	1,14903	2,270	496	,024*
	Erkek	264	3,4924	1,37604			
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	Kadın	234	2,9915	,98483	1,094	496	,275
	Erkek	264	2,8902	1,07125			
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	Kadın	234	2,7308	,75847	1,786	496	,075
	Erkek	264	2,5985	,87951			

**p ≤ 0,01 *p ≤ 0,05

Tablo 7’de yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği ve alt boyutlarının cinsiyet açısından farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının cinsiyet değişkenine göre ölçeğin yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ($p < 0,05$). Buna göre kız öğrencilerin ($x=3,75 \pm 1,149$) erkek öğrencilere ($x=3,49 \pm 1,376$) göre yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık puan ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir. Kız öğrencilerin yaşlılara yönelik olumlu ayrımcılık tutumu daha yüksektir.

Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının cinsiyet değişkenine göre ölçeğin yaşlının yaşamını sınırlama ($p > 0,05$), yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ($p > 0,05$) alt boyutları ve yaşlı ayrımcılığı tutumu ($p > 0,05$) arasında anlamlı fark bulunmamaktadır. Yaşlının yaşamını sınırlama, yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ve yaşlı ayrımcılığı tutumunun, öğrencilerin cinsiyetlerine göre alt hipotezler ret edilmesine karşın yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılığın, öğrencilerin cinsiyetlerine (kadın > erkek) göre anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8: Yaşlı Ayrımcılığı Tutumu & Boyutlarının Öğrencilerin Doğduğu Yer Açısından

Değişkenler		Kareler Toplamı	df	Ort. Karesi	F	p
Yaşlının Yaşamını Sınırlama	Gruplar Arasında	2,352	2	1,176	2,291	,102
	Gruplar İçinde	254,081	495	,513		
	Toplam	256,434	497			
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	Gruplar Arasında	2,564	2	1,282	,782	,458
	Gruplar İçinde	811,412	495	1,639		
	Toplam	813,976	497			
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	Gruplar Arasında	,094	2	,047	,044	,957
	Gruplar İçinde	528,976	495	1,069		
	Toplam	529,070	497			
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	Gruplar Arasında	,059	2	,029	,043	,958
	Gruplar İçinde	339,590	495	,686		
	Toplam	339,649	497			

Tablo 8’de yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği ve alt boyutlarının öğrencilerin doğduğu yer açısından farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının öğrencilerin doğduğu yere göre ölçeğin yaşlının yaşamını sınırlama ($p > 0,05$), yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık ($p > 0,05$), yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ($p > 0,05$) alt boyutları ve yaşlı ayrımcılığı tutumu ($p > 0,05$) arasında anlamlı fark bulunmamaktadır. Yaşlının yaşamını sınırlama, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık, yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ve yaşlı ayrımcılığı tutumunun, öğrencilerin doğum yerine göre anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 9: Yaşlı Ayrımcılığı Tutumu & Boyutlarının En Uzun Yaşanılan Yer Açısından

Değişkenler		Kareler Toplamı	df	Ort. Karesi	F	p
Yaşlının Yaşamını Sınırlama	Gruplar Arasında	2,159	2	1,079	2,101	,123
	Gruplar İçinde	254,275	495	,514		
	Toplam	256,434	497			
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	Gruplar Arasında	8,559	2	4,280	2,630	,073
	Gruplar İçinde	805,417	495	1,627		
	Toplam	813,976	497			
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	Gruplar Arasında	2,637	2	1,319	1,240	,290
	Gruplar İçinde	526,433	495	1,064		
	Toplam	529,070	497			

Değişkenler		Kareler Toplamı	df	Ort. Karesi	F	p
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	Gruplar Arasında	,341	2	,170	,248	,780
	Gruplar İçinde	339,308	495	,685		
	Toplam	339,649	497			

Tablo 9’da yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği ve alt boyutlarının en uzun yaşanan yer açısından farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının en uzun yaşanan yere göre ölçeğin yaşlı yaşamını sınırlama ($p>0,05$), yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık ($p>0,05$), yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ($p>0,05$) alt boyutları ve yaşlı ayrımcılığı tutumu ($p>0,05$) arasında anlamlı fark bulunmamaktadır. Yaşlı yaşamını sınırlama, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık, yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ve yaşlı ayrımcılığı tutumunun, öğrencilerin en uzun yaşanan yere göre anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 10: Yaşlı Ayrımcılığı Tutumu & Boyutlarının Aile Tipi Açısından

Değişkenler		n	Ort.	ss	t	df	p
Yaşlı yaşamını Sınırlama	Çekirdek aile	374	1,5936	,71788	,174	496	,862
	Geniş aile	124	1,5806	,72243			
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	Çekirdek aile	374	3,5561	1,28543	-1,770	496	,077
	Geniş aile	124	3,7903	1,25117			
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	Çekirdek aile	374	2,8984	1,01482	-1,480	496	,139
	Geniş aile	124	3,0565	1,07675			
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	Çekirdek aile	374	2,6283	,82413	-1,516	496	,130
	Geniş aile	124	2,7581	,83004			

Tablo 10’da yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği ve alt boyutlarının aile tipi açısından farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının öğrencilerin aile tipine göre ölçeğin yaşlı yaşamını sınırlama ($p>0,05$), yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık ($p>0,05$), yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ($p>0,05$) alt boyutları ve yaşlı ayrımcılığı tutumu ($p>0,05$) arasında anlamlı fark bulunmamaktadır. Yaşlı yaşamını sınırlama, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık, yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ve yaşlı ayrımcılığı tutumunun, öğrencilerin aile tipine göre anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 11: Yaşlı Ayrımcılığı Tutumu & Boyutlarının Annenin Eğitim Durumu Açısından

Değişkenler		Kareler Toplamı	df	Ort. Karesi	F	p
Yaşlı yaşamını Sınırlama	Gruplar Arasında	1,302	4	,325	,474	,755
	Gruplar İçinde	338,347	493	,686		
	Toplam	339,649	497			
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	Gruplar Arasında	2,720	4	,680	1,321	,261
	Gruplar İçinde	253,714	493	,515		
	Toplam	256,434	497			
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	Gruplar Arasında	4,301	4	1,075	,655	,624
	Gruplar İçinde	809,674	493	1,642		
	Toplam	813,976	497			
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	Gruplar Arasında	5,073	4	1,268	1,193	,313
	Gruplar İçinde	523,998	493	1,063		
	Toplam	529,070	497			

Tablo 11’de yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği ve alt boyutlarının annenin eğitim durumu açısından farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının annenin eğitim durumuna göre ölçeğin yaşlı yaşamını sınırlama ($p>0,05$), yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık ($p>0,05$), yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ($p>0,05$) alt boyutları ve yaşlı ayrımcılığı tutumu ($p>0,05$) arasında anlamlı fark bulunmamaktadır. Yaşlı yaşamını sınırlama, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık, yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ve yaşlı ayrımcılığı tutumunun, annenin eğitim durumuna göre anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 12: Yaşlı Ayrımcılığı Tutumu & Boyutlarının Babanın Eğitim Durumu Açısından

Değişkenler		Kareler Toplamı	df	Ort. Karesi	F	p
Yaşlı yaşamını Sınırlama	Gruplar Arasında	,522	4	,130	,190	,944
	Gruplar İçinde	339,127	493	,688		
	Toplam	339,649	497			
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	Gruplar Arasında	2,500	4	,625	1,213	,304
	Gruplar İçinde	253,934	493	,515		
	Toplam	256,434	497			
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	Gruplar Arasında	7,499	4	1,875	1,146	,334
	Gruplar İçinde	806,477	493	1,636		
	Toplam	813,976	497			
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	Gruplar Arasında	,982	4	,246	,229	,922
	Gruplar İçinde	528,088	493	1,071		
	Toplam	529,070	497			

Tablo 12’de yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği ve alt boyutlarının babanın eğitimi açısından farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının babanın eğitim durumuna göre ölçeğin yaşlı yaşamını sınırlama ($p>0,05$), yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık ($p>0,05$), yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ($p>0,05$) alt boyutları ve yaşlı ayrımcılığı tutumu ($p>0,05$) arasında anlamlı fark bulunmamaktadır. Yaşlı yaşamını sınırlama, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık, yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ve yaşlı ayrımcılığı tutumunun, babanın eğitim durumuna göre anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 13: Yaşlı Ayrımcılığı Tutumu & Boyutlarının Yaşlı Birey ile Aynı Evde Yaşama Açısından

Değişkenler		n	Ort.	ss	t	df	p
Yaşlı yaşamını Sınırlama	Evet	274	1,5985	,74578	,281	496	,779
	Hayır	224	1,5804	,68473			
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	Evet	274	3,7226	1,25637	2,093	496	,037*
	Hayır	224	3,4821	1,29838			
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	Evet	274	2,9854	1,03411	1,140	496	,255
	Hayır	224	2,8795	1,02818			
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	Evet	274	2,7226	,81407	1,855	496	,064
	Hayır	224	2,5848	,83743			

* $p\leq 0,05$

Tablo 13’de yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği ve alt boyutlarının yaşlı birey ile aynı evde yaşama açısından farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır. Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının yaşlı birey ile aynı evde yaşama durumuna göre ölçeğin yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Buna göre yaşlı birey ile aynı evde yaşayan öğrencilerin ($x=3,722\pm1,256$) yaşlı birey ile aynı evde yaşamayan öğrencilere ($x=3,482\pm1,298$) göre yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık puan ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının yaşlı birey ile aynı evde yaşama durumuna göre ölçeğin yaşlının yaşamını sınırlama ($p>0,05$), yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ($p>0,05$) alt boyutları ve yaşlı ayrımcılığı tutumu ($p>0,05$) arasında anlamlı fark bulunmamaktadır. Yaşlının yaşamını sınırlama, yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ve yaşlı ayrımcılığı tutumunun, öğrencilerin yaşlı birey ile aynı evde yaşama durumuna göre alt hipotezlerin ret edilmesine karşın yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılığın, öğrencilerin yaşlı birey ile aynı evde yaşama durumuna (evet > hayır) göre anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 14: Yaşlı Ayrımcılığı Tutumu & Boyutlarının Büyük Ebeveynlerinin Kiminle Yaşadığı Açısından

Değişkenler		Kareler Toplamı	df	Ort. Karesi	F	P	Anlamlı Farklılık
Yaşlının Yaşamını Sınırlama	Gruplar Arasında	1,920	4	,480	,930	,446	
	Gruplar İçinde	254,514	493	,516			
	Toplam	256,434	497				
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	Gruplar Arasında	16,087	4	4,022	2,485	,043*	1>4 (1,220)
	Gruplar İçinde	797,889	493	1,618			2>4 (1,181)
	Toplam	813,976	497				5>4 (1,288)
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	Gruplar Arasında	4,435	4	1,109	1,042	,385	
	Gruplar İçinde	524,635	493	1,064			
	Toplam	529,070	497				
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	Gruplar Arasında	4,530	4	1,132	1,666	,157	
	Gruplar İçinde	335,119	493	,680			
	Toplam	339,649	497				

(1: Benim Ailemle, 2: Yakın Akrabalarla, 4: Huzurevinde, 5: Kendi Evinde Bakıcı ile) * $p\leq0,05$

Tablo 14’de yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği ve alt boyutlarının büyük ebeveynlerin kiminle yaşadığı açısından farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının büyük ebeveynlerinin kiminle yaşadığına göre ölçeğin yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık ($F=2.485$; $p\leq0.05$) alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre büyük ebeveynleri kendi ailesi ile yaşayan öğrencilerin büyük ebeveynleri huzurevinde olan öğrencilere göre yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık puan ortalamaları daha yüksektir. Aynı şekilde büyük ebeveynleri yakın akrabaları ile yaşayan öğrencilerin büyük ebeveynleri huzurevinde olan öğrencilere göre yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık puan ortalamaları daha yüksektir. Son olarak büyük ebeveynleri kendi evinde bakıcı ile yaşayan öğrencilerin büyük ebeveynleri huzurevinde olan öğrencilere göre yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık puan ortalamaları daha yüksektir.

Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının büyük ebeveynlerinin kiminle yaşadığına göre ölçeğin yaşlının yaşamını sınırlama ($F=,930$; $p>0,05$), yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ($F=1,042$; $p>0,05$) alt boyutları ve yaşlı ayrımcılığı tutumu ($F=1,666$; $p>0,05$) arasında anlamlı fark bulunmamaktadır.

Yaşlının yaşamını sınırlama, yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ve yaşlı ayrımcılığı tutumunun, büyük ebeveynlerinin kiminle yaşadığı durumuna göre alt hipotezlerin ret edilmesine karşın yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılığın, büyük ebeveynlerinin kiminle yaşadığı durumuna [1>4 (1,220); 2>4 (1,181); 5>4 (1,288)] göre anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 15: Yaşlı Ayrımcılığı Tutumu & Boyutlarının Ebeveynler Yaşlanınca Bakım Tercihleri Açısından

Değişkenler		Kareler Toplamı	df	Ort. Karesi	F	p
Yaşlının Yaşamını Sınırlama	Gruplar Arasında	2,783	3	,928	1,807	,145
	Gruplar İçinde	253,651	494	,513		
	Toplam	256,434	497			
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	Gruplar Arasında	1,741	3	,580	,353	,787
	Gruplar İçinde	812,235	494	1,644		
	Toplam	813,976	497			
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	Gruplar Arasında	1,216	3	,405	,379	,768
	Gruplar İçinde	527,854	494	1,069		
	Toplam	529,070	497			
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	Gruplar Arasında	,510	3	,170	,247	,863
	Gruplar İçinde	339,139	494	,687		
	Toplam	339,649	497			

Tablo 15’de yaşlı ayrımcılığı tutum ölçeği ve alt boyutlarının ebeveynler yaşlanınca bakım tercihleri açısından farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının ebeveynler yaşlanınca bakım tercihleri durumuna göre ölçeğin yaşlının yaşamını sınırlama ($p>0,05$), yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık ($p>0,05$), yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ($p>0,05$) alt boyutları ve yaşlı ayrımcılığı tutumu ($p>0,05$) arasında anlamlı fark bulunmamaktadır. Yaşlının yaşamını sınırlama, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık, yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ve yaşlı ayrımcılığı tutumunun, ebeveynler yaşlanınca bakım tercihleri durumuna göre anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir.

5. SONUÇ

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının cinsiyet, doğduğu yer, en uzun yaşanan yer, aile tipi, anne ve babanın eğitim durumu, yaşlı bireyle aynı evde yaşama durumu, büyük ebeveynlerin kiminle yaşadığı, ebeveynler yaşlanınca bakım tercihleri bakımından farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin genel tutumları ($56,07 \pm 12,81$) olarak bulunmuş olup öğrencilerin olumlu tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumlarının olumlu olması açısından yaşlı ayrımcılığına yönelik yapılan diğer pek çok çalışma ile benzerlik göstermekte olup diğer çalışmalarda toplam puan ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmüştür (Dinçer vd., 2016; Ucu vd., 2015; Köse vd., 2015; Başer ve Cingil, 2019; Pekesen vd., 2021; Altun ve Demirel, 2020; Yazıcı vd., 2015; Kalınkara vd., 2019; Soyuer vd., 2010).

Öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve kız öğrencilerin yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutunda aldıkları puanın erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Dolayısıyla, kız öğrencilerin yaşlılara yönelik daha olumlu bir tutuma sahip olduklarını ifade etmek mümkündür. Bu sonuçla

paralel olarak Altay ve Aydın'ın (2015), Vefikuluçay-Yılmaz ve Terzioğlu'nun (2011) ve Güven ve arkadaşlarının (2012) yaptıkları çalışmalarda kız öğrencilerin yaşlılara yönelik daha olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmüştür. Söz konusu bu durumun Türk toplumunda kadının konumu gereği yaşlıya bakmasının uygun görülmesinden kaynaklandığı belirtilmektedir (Güven vd., 2012; Ucun vd., 2015; Altay ve Aydın, 2015). Farklı olarak, cinsiyet ve yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumlar arasında anlamlı fark bulunmayan çalışmalarda mevcuttur (Yazıcı vd., 2015; Soyuer vd., 2010; Ünsar vd., 2015).

Çalışmada öğrencilerin doğduğu ve en uzun yaşadığı yerin, yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları üzerinde fark oluşturmadığı belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde benzer sonuçlar görülmüştür (Dinçer vd., 2016; Yazıcı vd., 2015; Ucun vd., 2015). Çalışmanın bu sonucuyla farklı olarak Karabekiroğlu ve arkadaşlarının (2021) ve Düzenli ve Tükleş'in (2020) yapmış oldukları çalışmalarda yaşanan yerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlar üzerinde fark oluşturduğu görülmüştür.

Çalışmada öğrencilerin anne ve babasının eğitim durumunun yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları üzerinde fark oluşturmadığı belirlenmiştir. Yazıcı ve arkadaşlarının (2015) yaptığı çalışmada da anne ve babanın eğitim durumunun yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları üzerinde fark oluşturmadığı görülmüştür.

Çalışmada öğrencilerin aile tipinin, yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları üzerinde fark oluşturmadığı belirlenmiştir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde benzer sonuçlar görülmüştür (Altun ve Demirel, 2020; Yılmaz ve Özkan, 2010; Altay ve Aydın, 2015). Çalışmanın bu sonucundan farklı olarak aile tipinin, yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları üzerinde fark oluşturduğunu gösteren çalışmalarda görülmüştür (Bozdoğan Yeşilot vd., 2020; Altay ve Aydın, 2015).

Çalışmada öğrencilerin yaşlı birey ile aynı evde yaşama durumuna göre ölçeğin yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre yaşlı birey ile aynı evde yaşayan öğrencilerin yaşlı birey ile aynı evde yaşamayan öğrencilere göre yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık puan ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuçla benzer olarak Ünal ve arkadaşlarının (2012) yaptığı çalışmada yaşlı birey ile yaşama deneyimi olan öğrencilerin yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık puan ortalamalarının yüksek olduğu görülmüştür. Bir başka araştırma olan Yılmaz ve Özkan'ın (2010) yaptıkları çalışmada büyük ebeveynleri ile aynı evde altı yıl ve altında beraber yaşayan öğrencilerin YATÖ toplam puan ortalamaları daha yüksek olduğu görülmüştür. Yaşlı birey ile yaşama deneyimi olan öğrencilerin yaşlıya yönelik tutumlarının daha olumlu olması bu deneyimlerinin önyargıyı ortadan kaldırdığı, yaşlı bireyler ile iletişim kurmanın, birlikte yaşamının olumlu paylaşımlar sağladığı düşünülmektedir. Aynı zamanda yaşlılarla birlikte yaşamının yaşlı ayrımcılığı tutumu üzerinde etkili olmadığını gösteren çalışmalarda bulunmaktadır (Yazıcı vd., 2015; Karabekiroğlu vd., 2021; Karadağ vd., 2012).

Çalışmada öğrencilerin büyük ebeveynlerinin kiminle yaşadığına göre ölçeğin yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre büyük ebeveynleri kendi ailesi ile yaşayan öğrencilerin büyük ebeveynleri huzurevinde olan öğrencilere göre yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık puan ortalamaları daha yüksektir. Aynı şekilde büyük ebeveynleri yakın akrabaları ile yaşayan öğrencilerin büyük ebeveynleri huzurevinde olan öğrencilere göre yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık puan ortalamaları daha yüksektir. Son olarak büyük ebeveynleri kendi evinde bakıcı ile yaşayan öğrencilerin büyük ebeveynleri huzurevinde olan öğrencilere göre yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık puan ortalamaları daha yüksektir. Büyük ebeveynlerin yaşadıkları yer öğrencilerin yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık tutumu geliştirmelerini etkilemektedir. Özellikle büyük ebeveynlerin kendi evinde, yakın akrabada ve kendi evinde

bakıcı ile olması yaşlı bireyler ile kurulan iletişimi geliştirebilmekte ve yaşlılık sürecindeki insanları anlama konusunda, gençlerin daha olumlu düşüncelerini sağlayabilmektedir. Çalışmanın bu sonucu ile farklı olarak Karabekiroğlu ve arkadaşlarının (2021) yaptığı çalışmada yaşlı bakım evi ve huzurevinde yakını olan öğrencilerin YATÖ puanları ve yaşlının yaşamını sınırlama alt boyut puanları daha yüksek bulunmuştur.

Çalışmada öğrencilerin ebeveynler yaşlanınca bakım tercihlerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları üzerinde fark oluşturmadığı belirlenmiştir. Çalışmanın sonucundan farklı olarak Ayaz Alkaya ve Birimoğlu Okuyan'ın (2017) çalışmasında kültürel olarak yetişkinlerin aile büyüklerine bakma konusunda istekli olmasının beklendiği ve bu doğrultuda yaşlılara bakım vermekte istekli olan öğrencilerin tutumlarının daha olumlu olduğu belirtilmiştir.

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin görüşlerinin olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gençlerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi onların yaşlı bireylere yönelik tutumlarının da belirleyicisi olacağı ve yaşlı bireylere yönelik politika uygulamalarında etkili olacağı düşünülmektedir. Bu anlamda gençlerin yaşlı bireyleri daha yakından tanınması daha çok etkileşim içinde olması yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumlarının da daha olumlu olmasını sağlayabilecektir. Özellikle okullarda yaşlılara yönelik sosyal sorumluluk projelerinin düzenlenmesine destek verilmesi gençlerin yaşlı bireyler ile olan etkileşiminin artmasını sağlayabilecektir.

Öğrencilerin boş zaman aktivitelerini düzenlemeleri konusunda yardımcı olunması çevredeki huzurevlerine ziyaretlerin düzenlenmesi gençlerin boş zamanlarının bu gibi aktiviteler ile zenginleştirilmesi ve yaşlı bireyler ile iletişim kurmalarının sağlanması açısından önem arz edecektir (Küçükeşmen vd., 2020).

KAYNAKÇA

1. AKDEMİR, N., ÇINAR, F.İ. & GÖRGÜLÜ, Ü. (2007). “Yaşlılığın Algılanması ve Yaşlı Ayrımcılığı”, Turkish Journal of Geriatrics, 10 (4): 215-222.
2. ALLAN, L. J. & JOHNSON, J. A. (2008) “Undergraduate Attitudes Toward the Elderly: The Role of Knowledge, Contact and Aging Anxiety”, Educational Gerontology, 35:1, 1-14,
3. ALTAY, B. & AYDIN, T. (2015). “Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi”, Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi, 12 (1): 11-18.
4. ALTUN, A. & DEMİREL, B. (2020). “Üniversite Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığıyla İlgili Tutumları: Keskin MYO Örneği”, MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(1): 424-434.
5. ARIKAN, R. (2013). Araştırma Yöntem ve Teknikleri, Geliştirilmiş 2. Basım, Nobel Yayıncılık, Ankara.
6. ATASOY, I. (2020). “Hemşirelik Bölümü Öğrencileri ile Mühendislik Bölümü Öğrencilerinin Yaşlılığa İlişkin Görüşleri ve Yaşlılara Karşı Tutumları”, Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD), 13(1): 10-18.
7. AYALON, L. & TESCH-RÖMER, C. (2018a). Introduction to the Section: Ageism-concept and Origins. In Contemporary Perspectives on Ageism; International Perspectives on Aging, Springer Open: New York, NY, USA, Volume 19, ISBN 978-3-319-73819-2.

8. AYALON, L. & TESCH-RÖMER, C. (2018b). Foreword: Ageism Affects all of Us Negatively – and the Law Can Help, Ageing, Ageism and Law European Perspectives on the Rights of Older Persons (Eds. Israel Doron, Nena Georgantzi), Edward Elgar publishing. SBN: 978 1 78897 210 9.
9. AYAZ ALKAYA, S. & BİRİMOĞLU OKUYAN, C. (2017). “Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Bireylere Yönelik Tutumları”, Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 4(1): 43-52.
10. AYDIN, A. (2022). “Bir Üniversitede Eğitim Gören Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları”, SB edergi - Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi, 6(10):1-16.
11. BAHÇECİOĞLU TURAN, G., ÖZER, Z., USTA, Z. & AHMED, A.A. (2021). “Üniversite Öğrencilerinin Empatik Eğilimlerinin ve Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumlarının İncelenmesi”, Kocaeli Med J. 10(3):359-366.
12. BARNETT, M. D. & ADAMS, C. M. (2018). “Ageism and aging anxiety among young adults: relationships with contact, knowledge, fear of death, and optimism”, Educational Gerontology, 44:11, 693-700,
13. BAŞER, G. & CİNGİL, D. (2019). “Üniversite Öğrencilerinin Yaşlılara Karşı Tutumlarının Değerlendirilmesi”, Sağlık ve Toplum, 29(2): 79-85.
14. BAYRAKTAR, D., YILMAZ, H. & KHORSHTD, L. (2015). “Hemşirelik ve Beden Eğitimi Öğrencilerinin Yaşlılara Yönelik Tutumlarının İncelenmesi”, Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 31(3): 68-80.
15. BOUSFIELD, C. & HUTCHISON, P. (2010). “Contact, Anxiety, and Young People's Attitudes and Behavioral Intentions Towards the Elderly”, Educational Gerontology, 36(6): 451-466.
16. BOZ, H., GÖKÇE, N., ÖZÜSTÜN KIRAL, A., MUTLU, E., SELVİ, N., ÜNLÜ, D. & YILMAZ, G. (2017). “Sağlık Bilimleri Fakültesi ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları”, Kastamonu Sağlık Akademisi Dergisi, 2(1), 32-54.
17. BOZDOĞAN YEŞİLOT, S., YEŞİL DEMİRCİ, P. & ÖZTUNÇ, G. (2020). “Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına Yönelik Tutumları ve Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi”, Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 10(1): 87-93.
18. BUTLER, R. N. (1980). “Ageism: A Foreword”, Journal of Social Issues, 36(2): 8-11.
19. BUZ, S. (2015). “Yaşlı Bireylere Yönelik Yaş Ayrımcılığı”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 14(53): 268-278.
20. BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2007). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, 8. Basım, Pegem Yayıncılık, Ankara.
21. CAN, A. (2017). SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi, 5. Baskı, Pegem Akademi, Ankara.
22. CAN, R., IŞIK, M. T., ERENOĞLU, R., TAMBAĞ, H. & HALIDI, G. (2019). “Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Yaşlı Bakımı Bölümünde Okuyan Öğrencilerin Yaşlılara Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi”, Türkiye Biyoetik Dergisi, 6(1): 13-25.

23. CANLI ÖZER, Z. & TERKEŞ, N. (2014). "Evaluation of Nursing Students' Attitudes towards Ageism in Turkey", *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116, 2512 – 2515.
24. CEYLAN, H. & ÖKSÜZ, M.(2015). "Sosyal Hizmet Lisans Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumlarının İncelenmesi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(39):459-466.
25. CHANG, E-S, KANNOTH, S, LEVY, S, WANG, S-Y, LEE, JE & LEVY, BR (2020). "Global Reach of Ageism on Older Persons' Health: A Systematic Review". *PLoS ONE* 15(1): e0220857.
26. CHOLAYIL, AC. & PUTRAN, L. (2020). "Ageism among Undergraduate Students: Do Grandparents make a Difference?", *Indian Journal of Gerontology*, 34(3). 333–342.
27. CUDDY, A.J.C. & FISKE, S.T. (2002). *Doddering but Dear: Process, Content, and Function in Stereotyping of Older Persons, Ageism Stereotyping and Prejudice against Older Persons* (Ed. Todd D. Nelson), Massachusetts Institute of Technology. ISBN 0-262-14077-2.
28. ÇAMUR DUYAN, G., TUNCAY, T., ÖZDEMİR, B. & DUYAN, V. (2016). "Attitudes of social work students towards older people, *European Journal of Social Work*", 19:5, 764-778.
29. ÇINAR, D., KARADAKOVAN, A. & KARACA SİVRİKAYA, S. (2018). "Investigation of the attitudes of university students to discrimination of the elderly", *Northern Clinics of Istanbul*, 5(1):25-30.
30. ÇİLİNGİROĞLU, N. & DEMİREL, S. (2004). "Yaşlılık ve Yaşlı Ayrımcılığı", *Geriatrici*,7(4): 225-230.
31. DALCALI, B.K., BEGDE Z. & KÖSEOĞLU, B. (2018). "Çocuk Gelişimi Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Yaşlılığa İlişkin Zihinsel İmgeleri", *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Özel Sayı 4*, 44-52.
32. DANIŞ, M.Z., KARA, H.Z., ÇOLAK, F., KIRPIK, S. & AYYILDIZ, A. (2015). "Sosyal Hizmet ve Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Yaşlılara Yönelik Tutumları", *Tarih Okulu Dergisi*, 8(24):539-559.
33. DAŞBAŞ, S. & KESEN, N.F. (2015). "Attitudes of Social Work Students towards the Ageism", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*,8(38):702-710.
34. DE CARLO, L. T. (1997) "On the Meaning and Use of Kurtosis", *Psychological Methods*, 2:292-307.
35. DEMİR DİKMEN, R. & BALTACI YILDIZ, E.A. (2022). "Yaşlı bakımı teknikerliği öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumları", *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 2(2): 101-108.
36. DEMİR, S, ERKAL E. & DEMİRKIRAN, B. (2022). "Yaşlı bakımı programında öğrenim gören öğrencilerde akran desteği yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumu etkiler mi?", *MKÜ Tıp Dergisi*, 13(46):203-210.
37. DÍAZ GARCÍA, IF, RAMÍREZ ANGUÏANO, VM, OROPEZA PRECIADO, LE, GONZÁLEZ PALACÍOS, MA & MENDOZA RUVALCABA, NM. (2017). "Prevalencia de estereotipos negativos hacia los adultos mayores en estudiantes de Odontología", *Geroinfo*, 11(2): 1-15.

38. DİNÇER, Y. USTA, E. & BULDUK, S. (2016). “Üniversite Öğrencileri Gözüyle Yaşlılık Nasıl Algılanıyor?”, Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD), 9:26-38.
39. DÜZENLİ, G. & TÜKLEŞ, S. (2020). “Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları”, EJONS, 16(4): 942-953.
40. FORNELI, C. & LARCKER, D. F. (1981). “Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error”. Journal Of Marketing Research, s.39-50.
41. GORIUP, J. & LAHE, D. (2018). “The Role of Education and Knowledge about Aging in Creating Young People’s Attitudes to the Elderly”, Acta Educations Generalis, 8(1): 63-75.
42. GREENBERG, J., SCHIMEL, J. & MARTENS, A. (2002). Ageism: Denying the Face of the Future, Ageism Stereotyping and Prejudice against Older Persons (Ed. Todd D. Nelson), Massachusetts Institute of Technology. ISBN 0-262-14077-2.
43. GROENEVELD, R.A. & MEEDEN, G. (1984). “Measuring Skewness and Kurtosis”, The Statistician, 33: 391-399.
44. GUTIÉRREZ, M. & MAYORDOMO, T. (2019). “Age discrimination: a comparative study among university students”, Acta Colombiana de Psicología, 22 (2): 62-69.
45. GÜZEL, B. (2021). “Genç Nüfusun Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Düzeyinin Sosyodemografik Değişkenler Açısından İncelenmesi: Manisa Örneği”, Gençlik Araştırmaları Dergisi, 9 (25):109-129.
46. HEUVEL, W. J. A. (2012). Discrimination against Older People. Reviews in Clinical Gerontology, 22, 293– 300.
47. HOPKINS, K.D. & WEEKS, D.L. (1990). “Tests for Normality and Measures of Skewness and Kurtosis: Their Place in Research Reporting”, Educational and Psychological Measurement, 50:717-729.
48. HWEIDI, I.M. & AL-OBEISAT S.M. (2006). “Jordanian Nursing Students' Attitudes toward the Elderly”, Nurse Educ Today, 26 (1):23-30.
49. IVERSEN, T.N., LARSEN, L. & SOLEM, P.E. (2009). “A Conceptual Analysis of Ageism”, Nordic Psychology, 61(3): 4–22.
50. İŞCAN AYYILDIZ, N. & EVCİMEN, H.(2018). Yaşlı Bakım Programı Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi, İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi, 6(2):14-24.
51. KALINKARA, V., GÜNAY, G., AYDINER BOYLU, A., ŞAHİN, H., ARPACI, F., AY, F. & ÖZGÜN BAŞIBÜYÜK, G. (2019). “Farklı Alanlarda Öğrenim Gören Üniversite Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi”, Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD), 12(2):73- 83.
52. KAPLAN, B, ORTABAĞ, T, GÜLER, S, DİRĞAR, E, AVCI, S. & BARLIK, M. (2021). “Birinci ve dördüncü sınıf hemşirelik bölümü öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları: Bir vakıf üniversitesi örneği”, Zeugma Sağlık Araştırmaları Dergisi, 2021;3(1):33-38.
53. KARABEKİROĞLU, B., KUŞ, C. & GÜMÜŞTAKIM, RŞ. (2021). “Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi”, MKÜ Tıp Dergisi;12(44):177-185.

54. KARADAĞ, E., İNKAYA, V. & KARATAY, G. (2012). "Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları", *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 28 (2): 31-40.
55. KARLIN, N.J., EMICK, J., MEHLS, E.E. & MURRY, F.R. (2006). "Comparison of Efficacy and Age Discrimination between Psychology and Nursing Students", *Gerontol Geriatrics Education*, 26 (2):81-96
56. KESKİN, T, ERGAN, M, BAŞKURT, Z. & BAŞKURT, F. (2019). "Geriatrı Stajı Yapma Durumunun Son Sınıf Fizyoterapi Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları Üzerine Etkisinin Belirlenmesi", *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(3): 1757-1766
57. KOCA, S., METİN AKTEN, İ. & KILIÇ, B. (2020). "Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin yaşlılığa ilişkin görüş ve tutumlarının belirlenmesi", *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 23(2): 177-187.
58. KOLCU, M. & KALINDEMİR TAŞ KÜÇÜK, M. (2017). "Sağlık Alanında Öğrenim Gören Ön Lisans Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumlar", *Kesit Akademi Dergisi*, 3(9):203-213.
59. KÖSE TOSUNÖZ, İ. & GÜNGÖR, S. (2021). "Yaşlı Ayrımcılığı: Hemşirelik ve Yaşlı Bakım Teknikeri Öğrencileri Örneği", *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 9 (1): 176-190 .
60. KÖSE, G, AYHAN, H, TAŞTAN, S, İYİGÜN, E, HATİPOĞLU, S. & AÇIKEL, CH. (2015). "Sağlık alanında farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumlarının belirlenmesi", *Gülhane Tıp Dergisi*, 57(2):145-151.
61. KURTKAPAN, H. (2019). "Gençlerin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları: Nevşehir Örneği", *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 9(1), 220-237.
62. KÜÇÜKEŞMEN, E., ŞİMŞEK, A. & TÜKOĞLU, M.E. (2020). "Önlisans Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Boş Zaman Yönetimi", *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(38): 202-231.
63. LEEDAHL, S. N., SERENY BRASHER, M., LOBUONO, D. L., WOOD, B. M. & ESTUS, E. L. (2020). "Reducing ageism: Changes in students' attitudes after participation in an intergenerational reverse mentoring program", *Sustainability*, 12(17), 6870.
64. LEVY, B.R., SLADE, M.D., MURPHY, T.E. & GILL, T.M. (2012). "Association Between Positive Age Stereotypes and Recovery from Disability in Older Persons", *JAMA*. November 21; 308(19):1972-1973.
65. LİN, X. & BRYANT, C. (2009). "Students' Attitudes Toward Older People: A Cross-Cultural Comparison", *Journal of Intergenerational Relationships*, 7:4, 411-424,
66. LİN, X., BRYANT, C. & BOLDERO, J. (2010). "Measures for Assessing Student Attitudes Toward Older People", *Educational Gerontology*, 37:1, 12-26,
67. LOPEZ, J., NORIEGA, C. & GİNER, M. (2020). "Development and Validation of Ageist Myths in a Psychotherapy Questionnaire (AMPQ): Professional Ageism among Psychology Graduate Students", *Education Gerontology*, 46(5):1-11.
68. LYTLE, A. & LEVY, S.R. (2017). "Reducing Ageism: Education About Aging and Extended Contact with Older Adults", *Gerontologist*, 1-9.

69. LYTLE, A., NOWACEK N. & LEVY, S.R. (2020). “Instapals: Reducing ageism by facilitating intergenerational contact and providing aging education”, *Gerontology & Geriatrics Education*, 41:3, 308-319,
70. MOHAMMED, R. F. & OMAR, A. A. (2019). “Knowledge about Elderly Care and Its Relation to Ageism Attitude among Undergraduate Nursing Students”, *American Journal of Nursing Research*, 7(1): 73-78.
71. MONTEPARE, J. M. & ZEBROWITZ, L.A. (2002). *A Social-Developmental View of Ageism, Ageism Stereotyping and Prejudice against Older Persons* (Ed. Todd D. Nelson), Massachusetts Institute of Technology. ISBN 0-262-14077-2.
72. MOORS, J. J. A. (1986). “The Meaning of Kurtosis: Darlington Reexamined”, *The American Statistician*, 40: 283-284.
73. MOYLE, W. (2003). “Nursing Students Perceptions of older People Continuing Society’s Myths”, *Australian Journal of Advanced Nursing*, 20(4): 15-2.
74. OFFICER, A., THIYAGARAJAN, J. A., SCHNEIDERS, M. L., NASH, P. & DE LA FUENTE-NÚÑE, V. (2020). “Ageism, Healthy Life Expectancy and Population Ageing: How Are They Related?”, *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 17: 3159.
75. OFFICER, A. & DE LA FUENTE-NÚÑEZ, V. (2018). “Global Campaign to Combat Ageism”, *Bull World Health Organ*, 96:295–296.
76. ÖZDEMİR, Ö. & BİLGİLİ, N. (2016). “Attitudes of Turkish Nursing Students Related to Ageism”, *The journal of nursing research: JNR* 24(3):211-216.
77. PALMORE, E. (1999). *Ageism: Negative and positive*. New York: Springer.
78. PEKESEN, M., AKDENİZ, Ş. & SİNAN, A. (2021). “Üniversite Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi”, *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi*, 0 (18):82-103.
79. ROBERT, N. & BUTLER, MD. (1969). “Age-ism: Another Form of Bigotry”, *The Gerontologist*, 9(4): 243–246.
80. RUNKAWATT, V., GUSTAFSSON, C. & ENGSTRÖM, G. (2013). “Different Cultures but Similar Positive Attitudes: A Comparison between Thai and Swedish Nursing Students' Attitudes toward Older People”, *Educational Gerontology*, 39:2, 92-102,
81. SCHWARTZ, L.K. & SİMMONS, J. P. (2001). “Contact Quality and Attitudes toward The Elderly”, *Educational Gerontology*, 27(2): 127-137.
82. SOYUER, F., ÜNALAN, D., GÜLESER, N. & ELMALI, F. (2010). “Sağlık Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları ve Bu Tutumların Bazı Demografik Değişkenlerle İlişkisi”, *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(2):20- 25.
83. SÖNMEZ, Y. AKDEMİR, M. VARKAL TOPRAK, E. & AKTEKİN, M. R. (2022). “Attitudes On Ageism Among First and Sixth-Year Medical Students and Related Factors”, *Turkish Journal of Geriatrics*, 25(1): 106-119
84. SUM, S, EMAMIAN, S & SEFIDCHIAN, A. (2016). “Aging Educational Program to Reduce Ageism: İntergenerational Approach”, *Elderly Health Journal*, 2(1): 33-38.
85. ŞAHİN, B. (2012). “Metodoloji”, s. 109-130, (Ed.) TANRIÖĞEN A., *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 3. Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara.

86. TABARİ, ZA, GHAEDİ, FB, HAMISSI, JH & ESKANDARI, S (2015). "Assessment and Attitude of University Students about Elderly: Preliminary Study", *Journal of Medicine and Life*, 8(2): 28-31.
87. TEMİZ, S. & ÖZTÜRK, M. (2019). "EMPATİNİN YAŞLI AYRIMCILIĞI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: GENÇLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA", *EKEV AKADEMİ DERGİSİ*, 23(80):483-498.
88. UCUN, Y., MERSİN, S. & ÖKSÜZ, E., (2015). "Gençlerin Yaşlı Bireylere Karışı Tutumu", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(37):1143-1149.
89. ÜNALAN, D., SOYUER, F. & ELMALI, F. (2012). "Geriatrici Merkezi Çalışanlarında Yaşlı Tutumunun Değerlendirilmesi", *Kafkas Tıp Bilimleri Dergisi*, 2(3):115-119.
90. ÜNSAR, S., EROL, Ö., KURT, S., TÜRÜNG, S.F., DİNLEGÖR SEKMEN, I., SAK, C. & TÜRKSEN, S. (2015). "Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumlarının İncelenmesi", *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 4(2). 61-67.
91. VEFİKULUÇAY, YILMAZ, D. & TERZİOĞLU, F. (2011). "Development and Psychometric Evaluation of Ageism Attitude Scale Among the University Students", *Turkish Journal of Geriatrics*, 14(3): 259-268.
92. VELİKULUÇAY, D. (2008). Üniversitede Öğrenim Gören Öğrencilerin Yaşlı Ayrımcılığın İlişkin Tutumları. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Programı Doktora Tezi. Ankara.
93. VOOGT, SJ, MİCKUS, M, SANTIAGO, O. & HERMAN, SE. (2008). "Attitudes, experiences, and interest in geriatrics of first-year allopathic and osteopathic medical students", *J Am Geriatr Soc*, 56:339-44.
94. YARDIMCI GÜREL, T. (2019). "Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına Yönelik Tutumları ve Etkileyen Faktörler", *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 11(4):381-9.
95. YAZICI, S.Ö., KALAYCI, I., KAYA, E. & TEKİN, A. (2015). "Yaşlı Bakım Programı Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları", *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 8(2):77-87.
96. YILMAZ, E. & ÖZKAN, S. (2010). "Hemşirelik Öğrencilerinin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Tutumları", *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3(2): 37-51.
97. ZHOU, L. (2007). "What college students know about older adults: A cross-cultural qualitative study", *Educational Gerontology*, 33: 811-831.
98. ZUBER, S., IHLE, A., BLUM, A., DESRICHARD, O. & KLIEGEL, M. (2017). "The Effect of Stereotype Threat on Age Differences in Prospective Memory Performance: Differential Effects on Focal Versus Nonfocal Tasks", *Journals of Gerontology Series B: Psychological Sciences*, 00, 1-8.